

Utskottet för tillväxt och utveckling i Nordens betän-
kande över

Fællesindkøb for offentlige myndigheder i de nordiske lande

Förslag

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden föreslår att

Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att REK
26/2015 om fællesindkøb for offentlige myndigheder i de nordiske
lande för rådets del är slutbehandlad

Bakgrund

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att låta genomföra en kartläggning av regleringarna och praxisen för of-
fentlig upphandling i de nordiska länderna idag

att låta genomföra en studie av aktuell offentlig upphandling mellan myn-
digheter, regioner och länder i Norden fram till idag, för att på så sätt
kunna dra lärdom om det samarbete som redan finns/har ägt rum

att inte endast se på möjliga besparingar vid gemensam offentlig upp-
handling i Norden, utan även försöka bedöma ev. kvalitativa skillnader
kopplade till nationell särart/behov/styrning i förhållande till syfte och ef-
fektivitet

att ta fram ett verktyg/kostnads kalkylmodell för beräkning av om en sam-
ordnad upphandling är effektiv eller ej

att för de sektorer där en gemensam offentlig upphandling ter sig effektiv
och besparingsfrämjande för det offentliga, också analysera effekterna på
bl.a. marknaden, konkurrensen och möjligheterna för SME att delta i upp-
handlingen

att identifiera inom vilka sektorer en gemensam offentlig upphandling på tvärs i Norden, förefaller mest samhällsnyttigt, samt att initiera pilotprojekt inom dessa sektorer, med förhoppning om att på sikt kunna sprida en god praxis även till andra sektorer

Nordiska rådet

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Det är ett spännande fält som rekommendationen kring offentlig upphandling berör. Nordiska Ministerrådet har inom flera sektorer och dess institutioner haft projekt som delvis berört offentlig upphandling. Projekten har hittills fokuserat på processer inkl. marknadsdialoger och verktyg för offentlig upphandling, inte gemensamma offentliga inköp som sådana.

Rek. 26/2015/näring
D 2016

Tidigare nummer:
A 1605/näring

Behandlas i:
Utskottet för tillväxt och
utveckling i Norden

J.nr. 13-00301-29

Pågående satsningar

Bland pågående nordiska satsningar kan bl.a. nämnas fyrtorsprojektet Innovative Nordic Welfare Solutions (2014-2017, ÅK-N/Nordisk Innovation), som bl.a. finansierar nordiska test-bed projekt. Förutom att testa lösningar, utgör test-bed projekten ett komplement i dialogen mellan användare/anställda inom hälso- och sjukvårdssektorn och leverantörer av nya lösningar. Byggandet av nordiska test-bed strukturer kan utgöra ett stöd i förhållande till gemensamma nordiska upphandlingar, eftersom de bidrar till att bygga en nordisk infrastruktur på området och fjärna hinder som kommer av att länderna har olika förfaranden vid t.ex. test och godkännande av nya produkter.

Vidare genomförs, som del av Hållbar Nordisk Valfärd-programmet, projektet Connect (2014-16/ÅK-U, ÅK-S/Nordens Valfärdscenter). Projektet samlar nordisk best practise inom valfärdsteknologi och tar fram en verktygslåda för kommuner, i vilken bl.a. verktyg för offentlig upphandling av valfärdsteknologi kommer att ingå.

År 2013 inleddes en strategisk genomlysning av hälsosektorn (MR-S). Genomlysningen resulterade i rapporten "Det framtida nordiska hälsosamarbetet" av Bo Könberg (2014). I den lyfts bl.a. nordiskt läkemedelssamarbete för högre kostnadseffektivitet och bättre säkerhet fram som ett förslag till framtida nordiskt samarbete. ÅK-S har i 2016 gett en arbetsgrupp mandat att med hjälp av konsult ta fram en kartläggning av de nordiska ländernas erfarenheter på läkemedelsområdet för att undersöka möjligheterna för ett eventuellt ökat framtida samarbete. Kartläggningen ska bl.a. beskriva kriterier och process för värdering och ibruktagande av nya dyra läkemedel, beskriva genomförande av inköp av läkemedel, prisregleringar, principer för prioriteringar på läkemedelsområdet etc.

Därtill pågår projektet Green Growth through Public Procurement (2015-16/ÅK-N och ÅK-M), som NMR initierat som en del av statsministerinitiativet för Grön Tillväxt. Projektet fokuserar på hållbar upphandling. Projektet skapar ett nordiskt nätverk bestående av ett antal stora städer i Norden. Ett genomgående tema för workshops i nätverket är marknadsdialog som ett verktyg för att skapa en grön marknad. Vidare tar projektet fram gemensamma riktlinjer för tolkning av delar av EU:s nya upphandlingsdirektiv. Projektet ska även komma med inspel till hur det nordiska samarbetet inom hållbar offentlig upphandling kan fortsätta efter att projektet är avslutat.

När det gäller offentliga upphandlingar pågår även en hel del lokalt, regionalt och nationellt. Det har bl.a. byggts upp statliga inköpsorganisationer. Den senaste är Statens Innkjøpscenter i Norge, som Difi etablerat den 1 januari 2016.

Kommentarer på att-satserna

NMR har valt att gruppera att-satserna i tre: bakgrundsanalyser, analyser inför genomförandet av gemensamma upphandlingar och identifiering av sektorer.

Nordiska rådet

Bakgrundsanalyser (att-sats 1 och 2)

NMR ser de två första att-satserna, en kartläggning av regleringarna och praxisen för offentlig upphandling i de nordiska länderna och en studie av aktuell offentlig upphandling mellan myndigheter, regioner och länder i Norden fram till idag som intressanta för det fortsatta arbetet. Kartläggningarna går på tvärs av sektorer och är ganska omfattande. En viss fokusering blir nödvändig vid ett eventuellt genomförande. ÅK-N tar ställning till kartläggningarna senast i samband med att ÅK-N behandlar resultaten av projektet Green Growth through Public Procurement.

Rek. 26/2015/näring
D 2016

Tidigare nummer:
A 1605/näring

Behandlas i:
Utskottet för tillväxt och
utveckling i Norden

Det kan även vara ändamålsenligt att se på om upphandlingssamarbete sker mellan andra länder, utanför Norden. Kan nämnas att det åtminstone pågår ett EU-finansierat projekt, HAPPI, med fransk projektledare, som arbetar med gemensam upphandling på tvärs av Europa på temat "healthy ageing".

J.nr. 13-00301-29

Analys inför genomförandet av gemensamma upphandlingar (att-sats 4-5)

Konsekvensbedömningar av effekter på marknaden etc. blir framför allt relevanta att utföra innan en upphandling av en existerande produkt genomförs. Gemensamma upphandlingar kan leda till stora inköpsvolym, vilket kan resultera i negativa effekter på lokal/nationell konkurrens. Gemensamma upphandlingar, där vinnaren skulle få hela den nordiska marknaden upplevs i de flesta fall inte som eftersträvarsvärt. Bl.a. branschorganisationer har i olika diskussioner visat sig negativa till framför allt den här typen av gemensamma upphandlingar. Dock utesluter det inte att det kan finnas särskilda specifika områden, där det behövs ett större underlag än det egna landets behov, för att uppnå fördelar för den upphandlande enheten och där de negativa effekterna bedöms som få.

De flesta upphandlingar sker lokalt och regionalt, vilket även kan utgöra en viss utmaning i förhållande till gemensamma nordiska upphandlingar. Gemensamma upphandlingar på tvärs av länderna blir lätt tunga tidskrävande processer. Ett verktyg för att beräkna effektiviteten av en upphandling kan tas fram först när det finns en klar föreställning om vad man avser upphandla och på vilket sätt. NMR bedömer att analyserna och verktyget i förslag 4-5 i rekommendationen blir aktuella att ta ställning till i ett senare skede, när inriktning på eventuellt fortsatt samarbete är klarlagt.

Identifiering av sektor (att-sats 3 och 6)

Vid identifiering av sektor bör man ta hänsyn till att det är en sektor, där ländernas behov och kraven på produkten/varan/tjänsten är så likartade som möjligt, d.v.s. beakta det som föreskrivs i att-sats 3. Identifiering av sektor och initiering av pilotprojekt, som att-sats 6 omfattar, kan följa dels på bakgrundsanalyserna, dels initieras som följd av pågående satsningar.

NMR ser främst att målet med gemensam upphandling borde vara att främja innovation, företagsutveckling och kostnadseffektivitet – inte enbart kostnadseffektivitet. En gemensam nordisk upphandling kunde med fördel användas i sektorer där det finns rum för utveckling av nya produkter och tjänster för offentliga sektorns behov, t.ex. inom miljöteknologi, smarta lösningar etc. och där nordiska företag går i bräschen.

Nytt i upphandlingsdirektiven som ska implementeras i länderna 2016 är regler för innovationspartnerskap. Innovationspartnerskap möjliggör för en offentlig myndighet att ingå ett strukturerat partnerskap med en leverantör med målet att utveckla en innovativ produkt, tjänst eller verk, med

efterföljande köp av resultatet. Ett nordiskt innovationspartnerskap kunde i den meningen utgöra en gemensam nordisk upphandling. Från tidigare finns även andra tillämpbara förfaringsätt vid innovationsupphandling, bl.a. förhandlat förfarande och konkurrenspräglad dialog.

Nordiska rådet

I rekommendationen nämns sektorer med stora geografiska/globala marknader, så som försvarsmaterial och medicinteknisk utrustning. Det kan dock vara svårt att i NMRs regi samarbeta kring bl.a. försvarsmaterial, med tanke på att det faller utanför NMRs ansvarsområde. Inom läkemedelsområdet har som tidigare nämnts en kartläggning initierats.

Rek. 26/2015/näring
D 2016

Tidigare nummer:
A 1605/näring

Behandlas i:
Utskottet för tillväxt och
utveckling i Norden

J.nr. 13-00301-29

Fortsatt process

Projektet Green Growth through Public Procurement har i uppdrag att ta fram förslag till hur ett nordiskt samarbete inom hållbar upphandling kan fortsätta efter att projektet avslutats i december 2016. NMR kommer att ge rekommendationen och ovanstående kommentarer som inspel till den diskussionen. Inom Nordisk Innovation pågår även, som tidigare nämnts, projekt inom bl.a. innovativa hälso- och välfärdslösningar, som tangerar offentlig upphandling och som i en eventuell förlängning möjligen kan innehålla element av gemensam upphandling.

NMR ser att en eventuell fortsättning inom näringssektorn bör ha fokus på innovation och företagsutveckling. Det finns potential för två parallella spår inom näringssektorn, förutsatt att länderna är intresserade:

1) Ett eventuellt initiativ där regleringarna och praxisen, samt pågående samarbete inom offentlig upphandling kartläggs, som grund för framtida initiativ för att främja innovation och företagsutveckling genom gemensam nordisk upphandling.

2) Ett eventuellt initiativ eller pilotprojekt baserat på en pågående satsning t.ex. projektet Growth through Green Public Procurement eller något av pågående projekt inom Nordisk Innovation.

ÄK-N tar ställning till eventuella nya initiativ och kartläggningar på området senast i samband med att resultaten av projektet Green Growth through Public Procurement föreligger (primo 2017).

Rekommendationen anses delvist för uppfylld.

Utskottets synpunkter

I sitt meddelande på rekommendationen, lyfter ministerrådet fram ett antal exempel där nordiskt samarbete kring upphandling redan har igångsatts. Detta är bra. Nordiska ministerrådets svar på rekommendationen får i övrigt anses vara seriöst och gediget. Det som möjligen kunde önskas därutöver är nämnandet av det faktum att de Baltiska länderna just håller på att utveckla ett samarbete kring gemensam offentlig upphandling av mediciner. (Partnership Agreement on Joint Procurements of Medicinal Products and Medical Devices and Lending of Medicinal Products and Medical Devices Procurable Centrally concluded between the Ministry of Health of the Republic of Lithuania, the Ministry of Health of the Republic of Latvia and the Ministry of Social Affairs of the Republic of Estonia <http://likumi.lv/doc.php?id=248008>). Detta kunde antingen fungera som förebild även för motsvarande samarbete inom Norden eller att det gjordes gemensamt med balterna. Visar det sig att det baltiska samarbetet på området faller ut väl, finns det i vart fall anledning för också Norden att överväga liknande samarbete/anslutning.

I och med att Näringsdepartementet (ÄK-N) först i början på 2017 tar ställning till eventuella nordiska kartläggningar i rekommendationens anda, föreslås att Nordiska rådet anser ärendet som slutbehandlat för egen del, men att frågan kvarstår under bevakning.

Nordiska rådet

Rek. 26/2015/näring
D 2016

Tidigare nummer:
A 1605/näring

Behandlas i:
Utskottet för tillväxt och
utveckling i Norden

J.nr. 13-00301-29

Oslo, den 19 april 2016

Arto Pirttilahti (cent)
Gunvor Eldegard (A)
Heidi Nordby Lunde (H)
Henrik Brodersen (DF)
Håkan Svenneling (V)
Juhana Vartiainen (saml)
Juho Eerola (saf)
Katri Kulmuni (cent)
Lars Tysklind (FP)

Lena Asplund (M)
Per Olaf Lundteigen (Sp),
Pyyry Niemi (S), Formand
Ruth Mari Grung (A)
Tom E. B Holthe (FrP)
Torgeir Knag Fylkesnes (SV)
Næstformand
Ville Skinnari (sd)